

**СУМСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ І МЕНЕДЖМЕНТУ
КАФЕДРА ОБЛІКУ І ОПОДАТКУВАННЯ**

МАТЕРІАЛИ
II МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

**«СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ РОЗВИТКУ
БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АУДИТУ ТА
ОПОДАТКУВАННЯ В УМОВАХ
ГЛОБАЛІЗАЦІЇ»**

16 листопада 2023 р.

м. Суми

Бабенко Катерина Євгенівна, Рижова Карина Олексіївна
здобувачі вищої освіти, спеціальність 071 «Облік і оподаткування»
Полтавський університет економіки і торгівлі

Науковий керівник:
Артюх-Пасюта Олена Василівна
кандидат економічних наук, доцент,
Полтавський університет економіки і торгівлі

ВНУТРІШНІЙ КОНТРОЛЬ РЕЗЕРВІВ КАПІТАЛУ ПІДПРИЄМСТВА: ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ АСПЕКТ

Дослідження теоретико-методичних аспектів внутрішнього контролю резервів капіталу підприємства передбачає вивчення його сутності, завдання та етапів проведення.

Вагомий вклад у розробку теоретичних та організаційно-методичних аспектів внутрішнього контролю зробили вітчизняні науковці: Воронко Р. М., Демська Ю. В., Дорош Н. І., Калюга Є. В., Костирко Р. О., Корінко М. Д., Куцик П. О., Нападовська Л. В., Пилипенко Л. М.

Для розкриття сутності внутрішнього контролю резервів капіталу спершу доцільно дослідити внутрішній контроль як загальну економічну категорію.

Проаналізувавши погляди вчених можна виділити сім підходів до визначення сутності внутрішнього контролю, виходячи з його мети і завдань, його визначають як:

комплекс контрольних дій, які проводять для вчасного реагування на відхилення від нормативів з метою досягнення цілей організації з найменшими ризиками [1];

діяльність, що здійснюється радою директорів організації та іншим управлінським персоналом, яка спрямована на забезпечення достатньої впевненості стосовно досягнення цілей організації за такими напрямками: достовірність фінансової звітності; відповідність діючим законам та нормативам; ефективність і результативність господарських операцій [3];

систему постійного спостереження за ефективністю та доцільністю господарських операцій з метою збереження грошових потоків та цінностей [4];

комплексне дослідження законності і доцільності господарських операцій та оцінки фактичного стану об'єкта контролю з метою реагування на відхилення від нормативів для досягнення цілей управління витратами та прийняття управлінських рішень [5];

систему заходів, визначених керівництвом підприємства та здійснюваних на підприємстві з метою найбільш ефективного виконання усіма працівниками своїх обов'язків щодо забезпечення та здійснення господарських операцій [6, с. 53];

самостійну функцію управління, яка виступає засобом налагодження зворотних зв'язків, завдяки чому управлінський персонал підприємства чітко простежує хід виконання прийнятих ним рішень [7, с. 117];

процес, який забезпечує якісну розробку та ефективне досягнення цілей, окреслених організацією, шляхом реалізації прийнятих управлінських рішень [8].

Враховуючи вищенаведене, внутрішній контроль резервів капіталу підприємства можна трактувати як комплекс процедур, які виконують уповноважені на це особи підприємства з метою встановлення законності та доцільності здійснення господарських операцій щодо резервів капіталу та достовірності і повноти представлення інформації про них у звітності відповідно до потреб її користувачів [2, с. 168-169].

Серед основних завдань внутрішнього контролю резервів капіталу підприємства слід виділити перевірки:

дотримання законності господарських операцій щодо резервів капіталу підприємства з урахуванням галузевих особливостей та видів регламентованих резервів відповідно до законодавчо-нормативних документів, внутрішніх розпоряджень підприємства, установчих документів та облікової політики;

правильності формування (визнання й оцінювання) резервів капіталу підприємства для запобігання або зменшення негативного впливу ризиків та їхнього списання при настанні ризикових подій;

документального оформлення операцій з резервами капіталу підприємства та їх цільового використання;

правильності відображення залишків операцій із резервами капіталу підприємства на рахунках бухгалтерського обліку, в облікових реєстрах прийнятої на підприємствах форм бухгалтерського обліку;

достовірності та повноти подання інформації про резерви капіталу підприємства у фінансовій звітності [2, с. 169].

Основними функціями внутрішнього контролю резервів капіталу підприємства, на виконання яких спрямована реалізація кожного завдання внутрішнього контролю є превентивна, інформаційна (пізнавальна) та коригувальна. Водночас, поряд з основною функцією усі завдання також виконують мобілізуючу та виховну функції внутрішнього контролю резервів капіталу підприємства [9, с. 160].

Здійснення внутрішнього контролю резервів капіталу на підприємстві має мати визначену послідовність, яку доцільно представити у вигляді підготовчого, дослідного та узагальнюючого етапів.

На підготовчому етапі визначають об'єкти та суб'єкти внутрішнього контролю; вивчають галузеві особливості підприємства, його статут, документи, накази, внутрішні розпорядження, облікову політику, що регулюють операції з резервами капіталу; здійснюють аналіз матеріалів попереднього контролю та розробляють план для проведення внутрішнього контролю резервів капіталу підприємств.

Дослідний етап передбачає групування облікової інформації щодо резервів капіталу; перевірку та аналіз первинних документів щодо підтвердження правильності розрахунку сум резервів капіталу, повноти та своєчасності їх визнання, формування та цільового використання та відображення інформації про них у фінансовій звітності підприємства.

На узагальнюючому етапі здійснюється систематизація та групування виявлених невідповідностей за результатам проведення внутрішнього контролю; надаються пропозиції щодо усунення виявлених недоліків; складається звіт за результатами проведеного контролю, який передається керівництву підприємства для прийняття відповідних рішень.

Обґрунтування теоретико-методичних аспектів внутрішнього контролю резервів капіталу підприємства, окреслення його сутності, завдань, функцій, етапів проведення є основою для вироблення організаційно-методичного інструментарію проведення цього виду контролю.

Список використаних джерел

1. Воронко Р. М. Контроль у системі споживчої кооперації України : сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. Львів : Вид-во Львівського торговельно-економічного університету, 2016. 448 с.
2. Демська Ю. В. Бухгалтерський облік та контроль резервів капіталу підприємств : дис. ... д-ра філософії : 071. Львів, 2022. 230 с.
3. Дорош Н. І. Внутрішній контроль та аудит в управлінні ризиками на підприємстві. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна*. 2014. Вип. 44. С. 148-152
4. Калюга Є. В. Фінансово-господарський контроль у системі управління : монографія. К. : Ельга, Ніка-Центр, 2002. 360 с.
5. Костирко Р. О. Контроль і аналіз в системі управління економічним потенціалом господарюючого суб'єкта: методологія та організація: монографія. Луганськ: СНУ ім. В. Даля, 2010. 728 с.
6. Корінко М. Д. Контроль та аналіз діяльності суб'єктів господарювання в умовах її диверсифікації: теорія, методологія, організація: монографія. К. : Інформат.–аналіт. агентство, 2007. 429 с.
7. Куцук П.О. Внутрішній контроль розрахункових операцій в системі управління будівельним підприємством. *Вісник Львівської комерційної академії. Серія економічна*. 2013. Вип. 42. С.116-122.
8. Нападовська Л. В. Внутрішньогосподарський контроль в ринковій економіці : монографія. Дніпропетровськ : Наука і освіта, 2000. 224 с
9. Пилипенко Л. М., Демська Ю. В. Мета, завдання і функції контролю резервів капіталу підприємств. *Міжнародні тенденції формування професійної компетентності фахівців з обліку і оподаткування* : збір. тез доп. І Міжнародної науково-практичної онлайн-конференції, м. Київ, 16-17 вересня 2021 р. Київ, 2021. С. 159-161.